

حقوق شهروندی متهم در حقوق ایران و در اسناد بین المللی

دکتر نریمان فاخری - عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

چکیده

حقوق شهروندی حقوقی است که یک فرد در جامعه ای که زندگی می کند از آن بهره مند می شود و می تواند از تعرض به آن جلوگیری نموده و ضمن حمایت قانون و اجتماع از آن در صورت ضرورت و نیاز آن را مطالبه نماید. مساله ای که نظامهای حقوقی را به چالش می کشد این است که این حقوق زمانی که کسی در معرض اتهام به ارتکاب جرم قرار می گیرد بیش از هر زمانی به مخاطره می افتد. این تحقیق با روش توصیفی و تحلیل حقوقی، به حقوق شهروندی و دفاعی متهم در دادرسی های کیفری می پردازد. هدف از این تحقیق تبیین این گزاره است که هیچ یک از اختیارات قانونی که برای اجرای عدالت و احقاق حق پیش مقرر شده است نباید موجب تضییع این حقوق شود. یافته های تحقیق نشان می دهد که در قوانین داخلی و اسناد بین المللی و منطقه ای مقررات متعددی برای رعایت این حقوق پیش بینی شده است. در پیشینه تحقیقات انجام شده در زمینه حقوق شهروندی به حقوق شهروندی متهمان به منزله حقوق دفاعی آنان کمتر توجه شده است. در ایران فصل سوم قانون اساسی 'قانون این دادرسی کیفری' و قانون احترام به آزادیهای مشروع و حفظ حقوق شهروندی مقرراتی را در زمینه حقوق دفاعی و شهروندی متهم پیش بینی نموده اند. در سطح جهانی اعلامیه جهانی حقوق بشر 'میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی' اعلامیه اسلامی حقوق بشر 'از مهمترین اسنادی هستند که قواعدی راجع به حقوق شهروندی و الزامات راجع به آن را پیش بینی نموده اند. مع الوصف رعایت حقوق دفاعی و شهروندی افراد زمان دستگیری و بازداشت واجد اهمیت شایانی است که لزوم رعایت آن بیش از پیش ضرورت دارد.

کلیدواژه: حقوق شهروندی، متهم، تحقیقات مقدماتی، اسناد بین المللی